

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

ตราวุธ เบญจกุล

1

ขอบเขตการบรรยาย

- ระบบศาล
- ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในแต่ละศาล และผู้ทำการแทน
- อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าและผู้ทำการแทน รวมถึงกรณีมีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้
- เขตอำนาจศาล

2

ขอบเขตการบรรยาย

- อำนาจของผู้พิพากษาคนเดียว
- องค์คณะผู้พิพากษา
- การจ่ายสำนวนคดี
- การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีและการขอคืนสำนวนคดี

3

ระบบศาล

4

ระบบศาล

อำนาจอธิปไตย

บริหาร

นิติบัญญัติ

ตุลาการ

5

ศาลรัฐธรรมนูญ

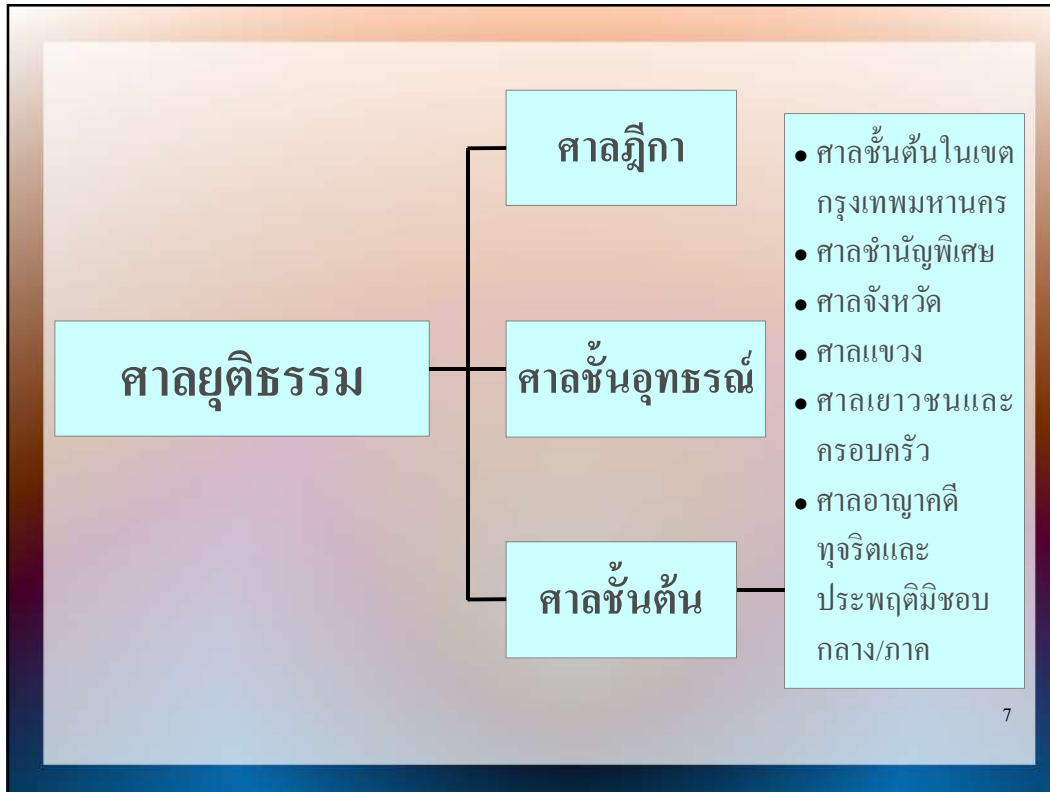
ศาลยุติธรรม

ศาลปกครอง

ศาลทหาร

ตุลาการ

6

ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาล

- ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาล
 - ➔ มาตรา 8
 - ➔ มาตรา 9
 - ➔ มาตรา 13
- ผู้ทำการแทน

8

ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาล

มาตรา 8

- ตำแหน่งหัวหน้า
 - ประธานศาลฎีกา
 - ประธานศาลอุทธรณ์
 - ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
 - อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำศาล
- ตำแหน่งรองหัวหน้า

9

ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาล

มาตรา 9

- ตำแหน่งหัวหน้า
 - ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด
 - ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง
 - ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว
- ตำแหน่งรองหัวหน้า

10

ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าในศาล

มาตรา 13

- ตำแหน่งหัวหน้า
 - อธิบดีผู้พิพากษาภาค
- ตำแหน่งรองหัวหน้า

11

การเป็นผู้ทำการแทน

ตำแหน่งหัวหน้า

ว่างลง

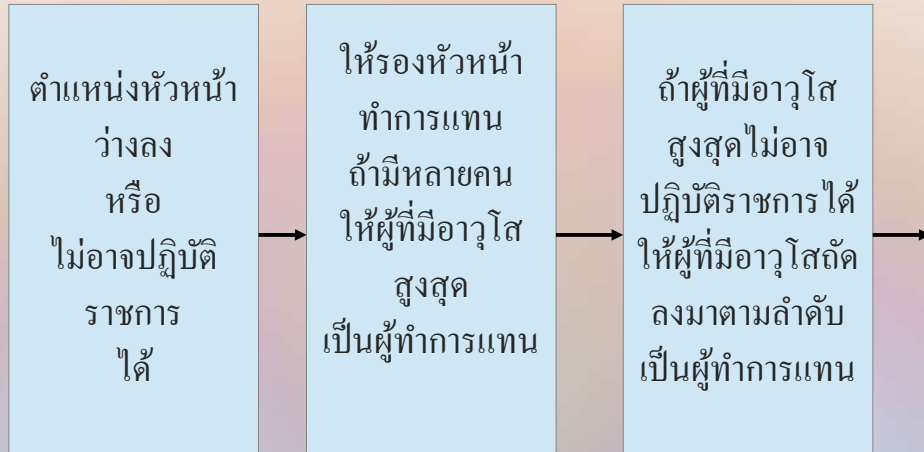
- ตาย
- เกษียณราชการ
- ลาออก
- ปลดออก
- ไล่ออก

ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

- ป่วยกะทันหัน
- ลาป่วย
- ลากิจ
- ลาพักผ่อน
- ไปราชการที่อื่น

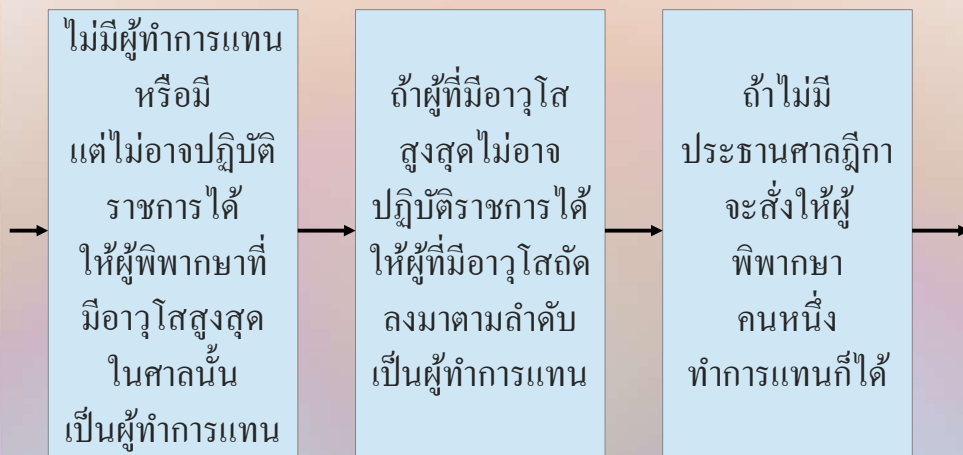
12

ผู้ทำการแทน

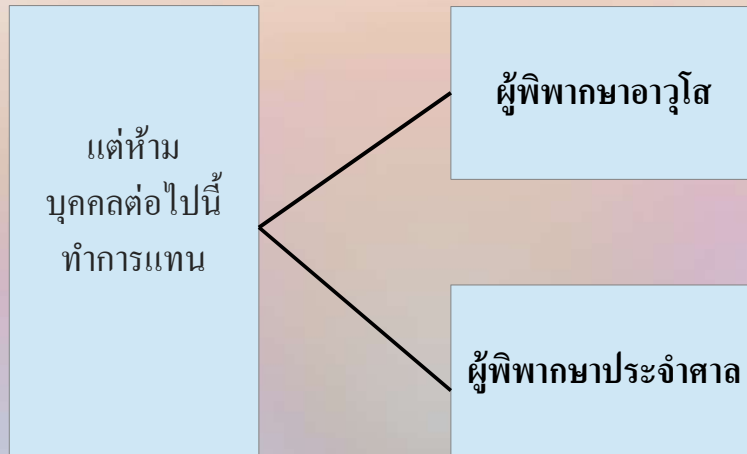
13

ผู้ทำการแทน

14

ผู้ทำการแทน

15

ผู้ทำการแทน (มาตรา 13)

ข้อสังเกต

- ผู้ทำการแทนอธิบดีผู้พิพากษาศาลได้ มีเพียงรองอธิบดีผู้พิพากษาศาล เรียงตามลำดับอาวุโส
- ถ้าไม่มีผู้ทำการแทนดังกล่าว ประธานศาลฎีกาจะสั่งให้ผู้พิพากษาคนหนึ่งทำการแทนก็ได้
- ไม่ใช่หลักเกณฑ์ที่ให้ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลนั้นเป็นผู้ทำการแทน

16

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- มาตรา 11
- มาตรา 14
- มาตรา 28
- มาตรา 29
- มาตรา 32 และ 33

17

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- อำนาจตามมาตรา 11 (1) – (7) เช่น
 - (1) นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลนั้น หรือเมื่อได้ตรวจสำนวนคดีใดแล้ว มีอำนาจทำความเห็นแย้งได้
 - ➔ ในการนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีในศาลนั้น ต้องเป็นการเข้าไปเป็นองค์คณะผู้พิพากษา
 - ➔ มิได้มีการจำกัดประเภทคดีไว้

18

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- เป็นการปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ มิใช่เป็นการเฉพาะตัว
- ถ้าไม่ได้นั่งพิจารณาตั้งแต่ต้น จะลงลายมือชื่อทำคำพิพากษาไม่ได้ ทำความเห็นแย้งได้เท่านั้น

19

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- > (2) สั่งคำร้องคำขอต่างๆที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ
- > (4) ให้คำแนะนำแก่ผู้พิพากษาในศาลนั้น ในข้อขัดข้องเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา
- นั่งพิจารณาคดีแทน ในกรณีที่ผู้พิพากษาองค์คณะในคดีมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ ตามมาตรา 28

20

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- อำนาจลงลายมือชื่อทำคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้ง ภายหลังจากเมื่อได้ตรวจสำนวนนั้นแล้ว ในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้น ไม่อาจทำคำพิพากษาคดีนั้นต่อไปได้ ตามมาตรา 29
- อำนาจในการจ่ายสำนวนคดี ตามมาตรา 32 (ยกเว้นอธิบดีผู้พิพากษาภาค)
- อำนาจในการเรียกคืนสำนวนคดี ตามมาตรา 33 วรรคหนึ่ง

21

อำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้า

- อำนาจในการรับคืนสำนวนคดีและโอนให้ผู้พิพากษาหรือองค์คณะผู้พิพากษาอื่นตามมาตรา 33 วรรคสี่
- อธิบดีผู้พิพากษาภาคมีอำนาจตามมาตรา 14 ด้วย
 - > เป็นผู้พิพากษาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วยผู้หนึ่ง
 - > ในกรณีจำเป็นจะสั่งให้ผู้พิพากษาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจของตนไปช่วยทำงานชั่วคราวได้ไม่เกิน 3 เดือน

22

เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้

- มาตรา 30
 - เป็นเหตุจำเป็นที่เกิดจากตัวผู้พิพากษาเอง
 - เกิดจาก
 - ➔ พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่
 - ➔ ถูกคัดค้านและถอนตัวไป (ป.วิ.พ. มาตรา 13(1))
 - ➔ ไม่อาจปฏิบัติราชการจนไม่สามารถนั่งพิจารณาหรือทำคำพิพากษาคดีนั้นต่อไปได้

23

เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้

- มาตรา 31
 - เป็นเหตุจำเป็นที่เกิดจากการใช้อำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวในการพิจารณาพิพากษาคดี
 - ทำให้เกิดปัญหา ดังนี้
 - ➔ ผู้พิพากษาคนเดียวได้สวมหมวกฟองคดีอาญาแล้วเห็นว่าควรพิพากษายกฟ้อง แต่คดีนั้นมีอัตราโทษเกินกว่าที่กำหนดในมาตรา 25(5)

24

เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้

- ผู้พิพากษาคนเดียวพิจารณาคดีอาญา ตามมาตรา 25(5) แล้วเห็นว่าควรพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีแพ่ง จะต้องทำโดยองค์คณะที่ประกอบด้วยผู้พิพากษาหลายคน แต่ผู้พิพากษาในองค์คณะมีความเห็นแย้งกันจนหาเสียงข้างมากมิได้

25

เหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้

- ผู้พิพากษาคนเดียวพิจารณาคดีแพ่งตามมาตรา 25(4) ไปแล้ว ต่อมาปรากฏว่าราคาทรัพย์สินที่พิพาท หรือจำนวนเงินที่ฟ้อง เกินอำนาจผู้พิพากษาคนเดียว

26

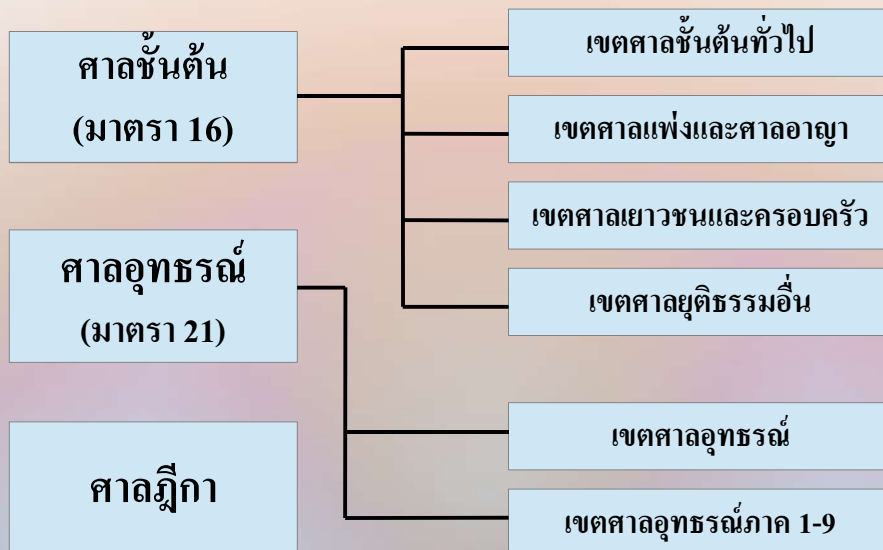
เขตอำนาจศาลยุติธรรม

มาตรา 15 ห้ามมิให้ศาลยุติธรรมศาลใดศาลหนึ่ง
รับคดีซึ่งศาลยุติธรรมอื่นได้ตั้งรับประทับฟ้องโดยชอบแล้ว
ไว้พิจารณาพิพากษา เว้นแต่คดีนั้นจะได้โอนมาตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความหรือ
ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

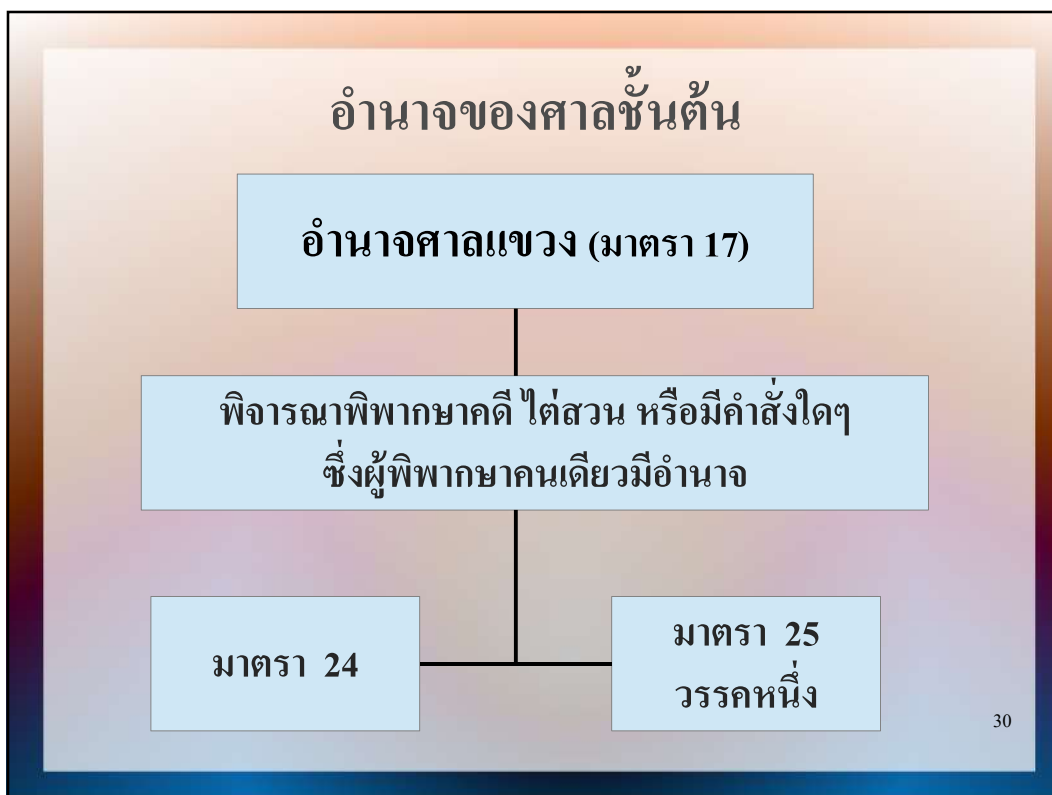
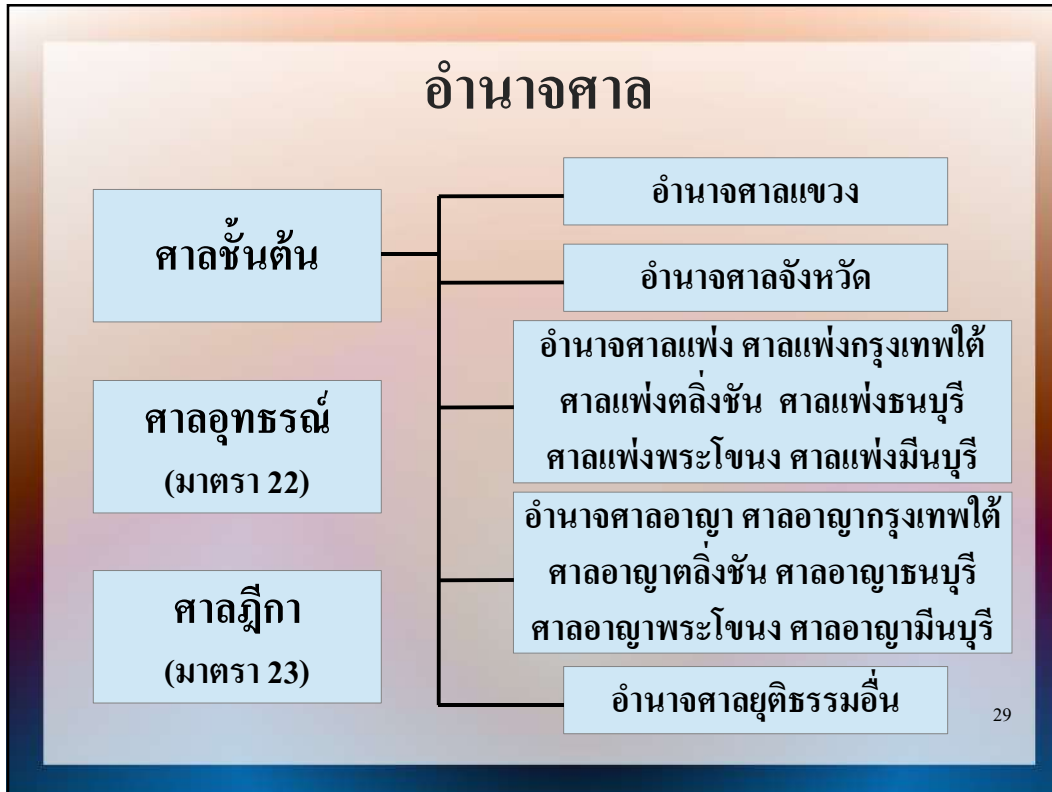
เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

27

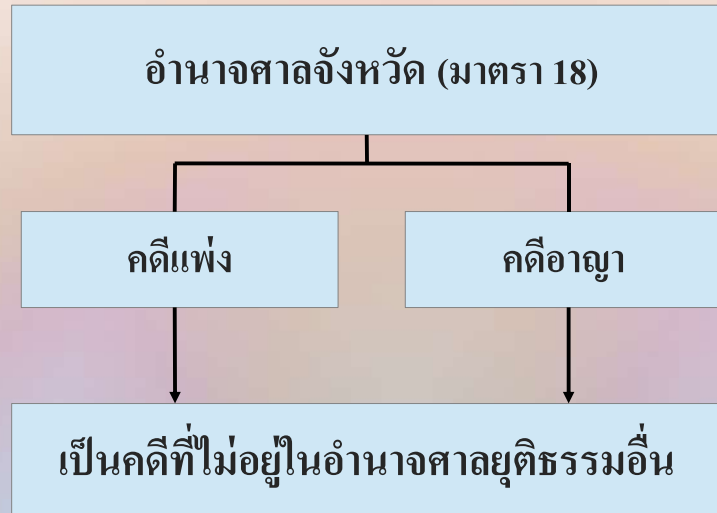
เขตศาลยุติธรรม

28

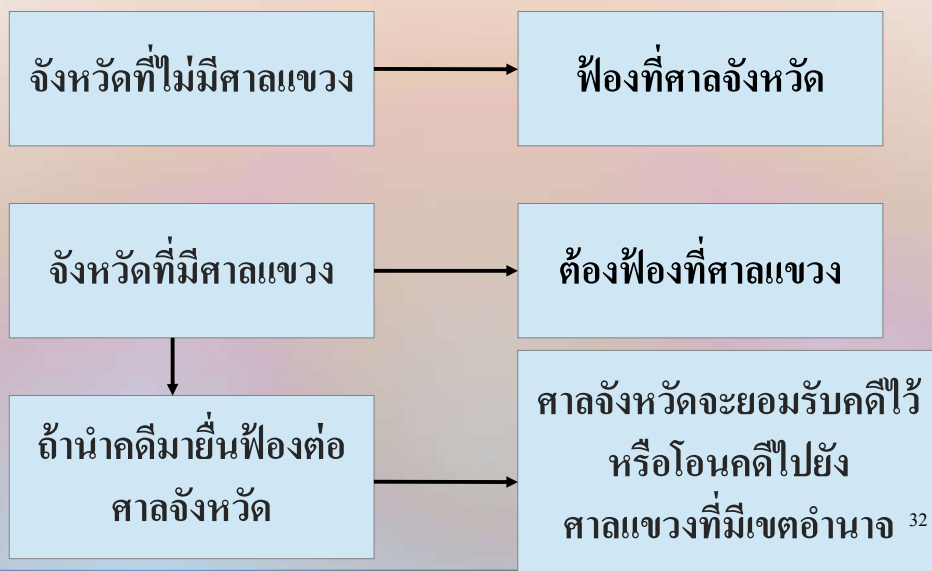

อำนาจของศาลชั้นต้น

31

การฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจและเกิดขึ้นในเขตศาลแขวง

32

การฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจและเกิดขึ้นในเขตศาลแขวง

******แต่หากศาลจังหวัดได้มีคำสั่งรับฟ้องคดีเช่นว่านั้นไว้แล้ว ให้ศาลจังหวัดพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต่อไป (มาตรา 19/1 วรรคหนึ่ง) ดังนั้น หากศาลจังหวัดรับฟ้องแล้ว จะใช้ดุลพินิจไม่ยอมรับคดีหรือ โอนคดีไปยังศาลแขวงที่มีเขตอำนาจไม่ได้

*******หากขณะยื่นฟ้อง คดีนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลจังหวัดอยู่แล้ว แม้ต่อมาจะมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปทำให้คดีนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ก็ให้ศาลจังหวัดพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวต่อไป (มาตรา 19/1 วรรคสอง)

33

การฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจและเกิดขึ้นในเขตศาลแขวง

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4094/49 (**ใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้**)

แม้ศาลจังหวัดพิษณุโลกได้รับฟ้องโจทก์ไว้และมีการพิจารณาสืบพยานโจทก์จนเสร็จและอยู่ระหว่างนัดสืบพยานจำเลย แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลแขวงพิษณุโลก ศาลจังหวัดพิษณุโลกย่อมไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้อีกต่อไป การที่ศาลมีคำสั่งให้โอนคดีไปยังศาลแขวงซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเป็นการชอบด้วยมาตรา 16 วรรคท้ายแล้ว

34

ฎีกาที่ 4094/2549

****เมื่อมีการยกเลิกมาตรา 16 วรรคสี่ และเพิ่มเติมมาตรา 19/1 แล้ว ฎีกานี้จึงใช้เป็นบรรทัดฐานไม่ได้**

*****หากจะปรับข้อเท็จจริงตามฎีกานี้ให้เป็นไปตามมาตรา 19/1 ต้องวินิจฉัยว่า “เมื่อศาลจังหวัดได้มีคำสั่งรับฟ้องคดีนี้ไว้แล้ว ให้ศาลจังหวัดพิจารณาพิพากษาคดีนี้ต่อไปตามมาตรา 19/1 วรรคหนึ่ง จะส่งโอนคดีไปยังศาลแขวง (ตามมาตรา 16 วรรคสี่ เดิมซึ่งถูกยกเลิกแล้ว) ไม่ได้”**

35

การฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจและเกิดขึ้นในเขตศาลแขวง

ข้อสังเกต

- เมื่อศาลจังหวัดมีคำสั่ง โอนคดีแล้ว ก็จะมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความของศาลจังหวัด
- คำสั่ง โอนคดีเป็นการออกคำสั่งใดๆ ซึ่งมีได้เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี ตามมาตรา 24(2) ผู้พิพากษานายเดียวมีอำนาจออกคำสั่งได้ แม้จะเป็นเพียงผู้พิพากษาประจำศาล (ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา ปี 2548)

36

การฟ้องคดีที่อยู่ในอำนาจและเกิดขึ้นในเขตศาลแขวง

ข้อสังเกต

-ศาลแขวงมีคำสั่งโอนคดีไปยังศาลจังหวัดไม่ได้ แต่ชอบที่จะมีคำสั่งไม่รับหรือคืนคำฟ้องให้ไปยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจ หากล่วงเลยเวลาที่จะสั่งไม่รับหรือคืนคำฟ้อง ศาลแขวงชอบที่จะพิพากษายกฟ้องเพื่อให้ไปยื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจตาม ป.วิ.พ. มาตรา 18 (เทียบ ฎ.993/2527)

-หากศาลแขวงรับคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจไว้พิจารณาพิพากษา การพิจารณาพิพากษาคดีย่อมไม่ชอบ (ฎ.11419/2554 ฎ.4187-4189/2561)

37

อำนาจของศาลชั้นต้น

อำนาจศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งตลิ่งชัน
ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง ศาลแพ่งมีนบุรี

พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งทั้งปวง
และคดีอื่นใดที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น

38

อำนาจของศาลชั้นต้น

อำนาจศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาลี้ดงชั้น
ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี

พิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวง
ที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น
รวมถึงคดีที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลที่
มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา

39

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา

มาตรา 16 วรรคสาม

มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแพ่ง หรือศาลอาญา

เป็นคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตของศาลแพ่ง หรือ
ศาลอาญา

ใช้ดุลพินิจยอมรับไว้
พิจารณาพิพากษา หรือ

มีคำสั่งโอนคดีไปยังศาล
ยุติธรรมอื่นที่มีเขตอำนาจ

40

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา

ตัวอย่างการใช้ดุลพินิจยอมรับไว้พิจารณาพิพากษา

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6287/38
 - ศาลแพ่งรับฟ้องคดี และดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ จำเลยจนเสร็จ
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2403/23
 - ศาลแพ่งอนุญาตให้ถอนฟ้องจำเลยที่อยู่ในเขตศาล และดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานจำเลยที่ไม่มีภูมิลำเนาในเขตศาลจนเสร็จ

41

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2595/34
 - ศาลแพ่งรับฟ้องโจทก์ไว้ นัดชี้สองสถาน กำหนดให้โจทก์เสียค่าขึ้นศาลเพิ่ม และโจทก์เสียค่าขึ้นศาลครบแล้ว
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2115/2523 (ป)
 - ศาลอาญาไต่สวนมูลฟ้องแล้ว ส่งคดีมีมูลให้ประทับฟ้องและนัดสืบพยานโจทก์ไว้แล้ว
 - แต่ถ้าการไต่สวนมูลฟ้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือว่ามีการไต่สวนมูลฟ้อง เช่น ผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจตามมาตรา 25 (3) (4) และ (5)

42

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา สำหรับคดีซึ่งเกิดขึ้นในเขตศาลแขวงและอยู่ในอำนาจของ ศาลแขวง ตามมาตรา 19/1

*ถ้ายื่นฟ้องต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งตลิ่ง
ชัน ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง ศาลแพ่งมีนบุรี ศาล
อาญา ศาลอาญกรุงเทพใต้ ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลอาญา
ธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี ให้อยู่ใน
ดุลพินิจของศาลดังกล่าวที่จะยอมรับพิจารณาคดีใดคดีหนึ่ง
ที่ยื่นฟ้องเช่นนั้น หรือ มีคำสั่งโอนคดีไปยังศาลแขวงที่มี
เขตอำนาจก็ได้ (มาตรา 19/1 วรรคหนึ่ง)

43

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา

**แต่หากศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งตลิ่งชัน
ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง ศาลแพ่งมีนบุรี ศาล
อาญา ศาลอาญกรุงเทพใต้ ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลอาญา
ธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี ได้มีคำสั่งรับ
ฟ้องคดีเช่นนั้นไว้แล้ว ให้ศาลดังกล่าวพิจารณาพิพากษา
คดีนั้นต่อไป (มาตรา 19/1 วรรคหนึ่ง)

-ดังนั้นหากศาลดังกล่าวรับฟ้องแล้ว จะใช้ดุลพินิจไม่
ยอมรับคดีหรือ โอนคดีไปยังศาลแขวงที่มีเขตอำนาจไม่ได้

44

ข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลแพ่งและศาลอาญา

***ในกรณีที่ขณะยื่นฟ้อง คดีนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งตลิ่งชัน ศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งพระโขนง ศาลแพ่งมีนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี อยู่แล้ว แต่ต่อมามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปทำให้คดีนั้นเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ก็ให้ศาลดังกล่าวพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต่อไป (มาตรา 19/1 วรรคสอง)

45

ข้อสังเกต มาตรา 16 วรรคสาม, 19/1

-กรณีคดีเกิดขึ้นนอกเขตของศาลแพ่ง ศาลอาญา แต่ยื่นฟ้องต่อศาลแพ่ง ศาลอาญา เป็นกรณีตามมาตรา 16 วรรคสาม

-แต่กรณีคดีที่เกิดขึ้นในเขตศาลแขวง และอยู่ในอำนาจของศาลแขวง แต่เขตที่คดีเกิดขึ้นนั้นก็อยู่ในเขตของศาลแพ่ง ศาลอาญาด້วย เป็นกรณีตามมาตรา 19/1 วรรคหนึ่ง ไม่ใช่มาตรา 16 วรรคสาม

46

อำนาจศาลอุทธรณ์

- อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา หรือคำสั่งศาลชั้นต้น
- อำนาจพิพากษาในคดีโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต
- วินิจฉัยชี้ขาดคำร้องคำขอที่ยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค
- วินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคมีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายอื่น เช่น รัฐธรรมนูญ ม.226 ว.6

47

อำนาจศาลฎีกา

48

อำนาจศาลฎีกา

ศาลฎีกาอาจไม่พิจารณาพิพากษาคดีที่เสนอมาก็ได้หากปรากฏว่า

- เป็นกรณีที่ศาลฎีกาเห็นว่าข้อกฎหมาย/ข้อเท็จจริง ที่มีการอุทธรณ์ ฎีกานั้น จะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณา
- เป็นการใช้อำนาจตามพระธรรมนูญฯ ม. 23 ว.1
- เดิมเป็นการใช้อำนาจตาม รธน 2550 ม. 219 ว.2 ด้วย แต่ตาม รธน 2560 ไม่บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้
- ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ. 2551

49

อำนาจศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2454/2552

- จำเลยฎีกาว่าในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์โอนที่ดินพิพาทให้บุคคลอื่น โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง
- เป็นการฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายซึ่งศาลฎีกาเคยวินิจฉัยทำนองเดียวกันว่า อำนาจฟ้องของโจทก์ยังบริบูรณ์อยู่แม้ภายหลังจะได้โอนสิทธิครอบครองให้บุคคลอื่น
- ไม่มีเหตุเปลี่ยนแปลงแนววินิจฉัยเดิม
- เป็นฎีกาที่ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรแก่การพิจารณา

50

อำนาจศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9520/2553

- จำเลยที่ 3 ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงว่ามีได้ร่วมกันมี
กัญชาไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย
- ศาลฎีกาเห็นว่าศาลอุทธรณ์ภาค 9 ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริง
ดังกล่าวไว้ชอบด้วยเหตุผลแล้ว จึงไม่มีเหตุ
เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัย
- เป็นฎีกาที่ไม่เป็นสาระแก่คดีอันควรแก่การพิจารณา

51

อำนาจศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9520/2553 (ต่อ)

- ศาลฎีกาไม่รับฎีกาของจำเลยที่ 3 ไว้พิจารณาตาม
รัฐธรรมนูญ (2550) มาตรา 219 วรรคสอง ประกอบ
พระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 23 วรรคหนึ่ง
- แต่ศาลฎีการับวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายว่าการ
กระทำของจำเลยที่ 1 และ ที่ 3 เป็นความผิดฐานร่วมกัน
มียาเสพติดให้โทษประเภท 3 ไว้ในครอบครองเพื่อ
จำหน่ายหรือไม่
- การสั่งไม่รับคดีไว้พิจารณาจึงไม่รับไว้บางส่วนได้

52

อำนาจของผู้พิพากษาคนเดียว

- อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในทุกชั้นศาล
- อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น
- ผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจ (มาตรา 25 (3) (4) หรือ (5))
- ผู้พิพากษาประจำศาลและผู้พิพากษาอาวุโสจะเป็นผู้ทำการแทนไม่ได้

53

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในทุกชั้นศาล

- เป็นการใช้อำนาจตามมาตรา 24
- มีอำนาจออกหมายเรียก หมายอาญา หรือหมายสั่ง
- ออกคำสั่งใดๆ ซึ่งมีได้เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี
- ผู้พิพากษาประจำศาล และ ผู้พิพากษาอาวุโสมีอำนาจตามมาตรานี้ด้วย
- แต่ผู้ช่วยผู้พิพากษาไม่มีอำนาจตามมาตรานี้ (ฎ. 7352/50)

54

อำนาจออกหมาย

- หมายอาญามี 5 ประเภท ได้แก่ หมายจับ หมายขัง หมายจำคุก หมายปล่อยและหมายคืน
- มีอำนาจออกหมายอาญาได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา
- โดยไม่ต้องพิจารณาจำนวนทุนทรัพย์ในคดีแพ่งหรืออัตราโทษในคดีอาญา

55

อำนาจออกคำสั่ง

- มีอำนาจออกคำสั่งได้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา
- โดยไม่ต้องพิจารณาจำนวนทุนทรัพย์ในคดีแพ่งหรืออัตราโทษในคดีอาญา
- เช่น คำสั่งไม่รับฟ้อง หรือคืนคำคู่ความ (ป.วิ.พ. ม.18) คำสั่งโอนคดี (ป.วิ.พ. ม.6, 28) คำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเข้าด้วยกัน (ป.วิ.พ. ม.28) คำสั่งงดการไต่สวนมูลฟ้อง (ป.วิ.อ. ม.14) คำสั่งเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติม (ป.วิ.อ. ม.150)

56

อำนาจออกคำสั่ง

กรณีดังต่อไปนี้ไม่ใช่การออกคำสั่งตามมาตรา 24(2)

- การตรวจคำร้องขจัดทรัพย์ แล้วมีคำสั่งว่าผู้ร้องเป็นผู้มี
หุ้นส่วนในการซื้อที่ดินที่ยึด และผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้าง
ว่าจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่เจ้าของทรัพย์
ที่ยึดไว้ จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขจัดทรัพย์ ให้ยกคำร้องนั้น
เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 131(2)
(ฎ. 125/2526)

57

อำนาจออกคำสั่ง

- คำสั่งยกคำร้องของผู้ร้องที่อ้างว่ามีใช้บริวารของโจทก์
ในคดีฟ้องขับไล่ เป็นการออกคำสั่งที่มีลักษณะเป็นการ
วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี (ฎ. 3459/2538)
- คำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีชั้นขอคืนของกลางในคดีอาญา
ผู้ร้องอ้างว่าเป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์ และมีได้รู้เห็น
เป็นใจในการกระทำความผิด แต่โจทก์คัดค้าน จึงเป็น
คดีมีข้อพิพาทที่ศาลต้องวินิจฉัยชี้ขาด เมื่อเป็นคดีที่อยู่
ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลจังหวัด จึงต้องมี
องค์คณะอย่างน้อยสองคน (ฎ. 8492/2548)

58

อำนาจออกคำสั่ง

- การที่ผู้ร้องไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนคำร้อง ศาลจังหวัดโดยผู้พิพากษานายเดี่ยว มีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ร้องที่ขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบ โดยฟังข้อเท็จจริงว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี จึงไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 24(2), 26 (ฎ. 8914/2551)

59

อำนาจออกคำสั่ง

การวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีตามคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ (ป.วิ.พ. มาตรา 290 ตรงกับมาตรา 326 (ใหม่)) ศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัดต้องมีองค์คณะอย่างน้อย 2 คนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิพากษาคดีได้ตามมาตรา 26 การที่ผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้นเป็นองค์คณะพิจารณาและมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทโดยไม่มีอำนาจกระทำเช่นนั้นได้ตามมาตรา 24(2) และมาตรา 25 จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ถูกต้องก่อน (ฎ.3977/2553)

60

อำนาจออกคำสั่ง

การสั่งคำร้องขออนุญาตให้ผู้จัดการมรดกร่วมคนหนึ่ง
ลาออกจากการเป็นผู้จัดการมรดกและตั้งผู้จัดการมรดกที่เหลืออยู่
เพียงคนเดียวให้เป็นผู้จัดการมรดกเพียงผู้เดียว ถือเป็นกรวินิจฉัย
ชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนจึงเป็น
องค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ตามมาตรา 26 ผู้
พิพากษาคคนเดียวไม่มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งตามมาตรา 24
(2), 25 (ฎ.12189/2557)

61

อำนาจผู้พิพากษาคคนเดียวในศาลชั้นต้น

ผู้พิพากษาคคนเดียวในศาลชั้นต้นมีอำนาจตามมาตรา 25 ดังนี้

- > ใ้ไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องหรือคำขอ (มาตรา 25 (1))
เมื่อคู่ความยื่นคำร้องหรือคำขอขึ้นมาให้ศาลวินิจฉัย
- > ใ้ไต่สวนและมีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย
(มาตรา 25 (2)) ซึ่งมีบัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา 39 และเมื่อ
วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษา
คำพิพากษานั้นต้องชอบด้วยกฎหมาย เช่น

62

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5943/2548 (ป)

ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย 1 ปี และปรับ 5,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ 2 ปี และให้คุมความประพฤติ จำเลยไว้ แต่มีผู้พิพากษาลงนามในคำพิพากษาคงเดิม จึงเป็น กรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 17 ประกอบมาตรา 25(5) ทั้งนี้ เพราะผู้พิพากษาคนเดียว จะพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือนไม่ได้ เมื่อคำพิพากษาศาล ชั้นต้นไม่ชอบ ย่อมมีผลให้คำสั่งเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

63

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

- ใต้สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญา (มาตรา 25(3))
- ➔ ถ้าในระหว่างการมีคำสั่งใต้สวนมูลฟ้อง และผู้พิพากษาคนเดียว เห็นควรยกฟ้องเพราะคดีไม่มีมูล การมีคำสั่งนี้จะกลายเป็นคำสั่ง วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดี
- ➔ ต้องพิจารณาว่าอยู่ในอำนาจผู้พิพากษาคนเดียวที่จะเป็นองค์คณะ พิจารณาพิพากษาได้หรือไม่ คือต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูง จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ➔ ถ้าไม่อยู่ในอำนาจก็ต้องนำมาตรา 31(1) ประกอบมาตรา 29 มา บังคับใช้

64

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

- พิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ทุนทรัพย์ไม่เกิน 300,000 บาท (มาตรา 25(4))
 - ➔ ปกติเป็นกรณีการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงอยู่แล้ว
 - ➔ ถ้าปรากฏขึ้นในระหว่างพิจารณาของศาลว่าราคาทรัพย์สินเกินกว่าอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น ต้องดำเนินการตามมาตรา 31(4) ประกอบมาตรา 28 หรือ 29 แล้วแต่กรณี

65

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

- พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่จะลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ได้ (มาตรา 25(5))
 - ➔ คำพิพากษาฎีกาที่ 4479/2549 ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ไม่มีข้อห้ามมิให้ผู้พิพากษาที่สั่งให้เจ้าหน้าที่รายงานการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี

66

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

- คำพิพากษาศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลแขวงมีผู้พิพากษาลงนามให้จำคุกจำเลย 1 ปี ต้องมีผู้พิพากษาเป็นองค์คณะอย่างน้อย 2 คนจึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย (ฎ.6234/2548)
- กรณีความผิดหลายกรรมต่างกัน ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือไม่ ต้องดูจากอัตราโทษอย่างสูงสำหรับแต่ละกระทงความผิดเป็นสำคัญ (ฎ.530/2480(ป) ฎ.2887/2540)
- กรณีการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือไม่ ต้องดูจากอัตราโทษอย่างสูงของบทที่มีโทษหนักที่สุดเป็นสำคัญ (ฎ.1509/2527 ฎ.7651/2552 ฎ.22056/2555)

67

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

-อำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวในการพิพากษาลงโทษ กรณีความผิดหลายกรรมต่างกัน ต้องพิจารณา “โทษสุทธิ” ในแต่ละกระทงความผิดเป็นสำคัญ (ฎ.5868/2554)

-โทษสุทธิ หมายถึง โทษสุทธิที่ลงแก่จำเลยภายหลังจากเพิ่มและลดแล้ว (ฎ.1666/2550)

-กรณีการเพิ่มโทษ เมื่อเพิ่มแล้วต้องลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ฎ.4189/2550 (ป))

68

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

-กรณีนำโทษที่รอการลงโทษในคดีอื่นมาบวกโทษ หรือการนับโทษต่อ โทษในคดีอื่นไม่ใช่กรณีที่ศาลในคดีนี้พิพากษา เมื่อผู้พิพากษาคนเดียวในคดีนี้ลงโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน แม้นำโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนมารวมกับโทษในคดีนี้แล้วเกิน 6 เดือน ผู้พิพากษาคนเดียวในคดีนี้ย่อมมีอำนาจกระทำได้

-การกำหนดโทษที่รอไว้ในคดีอื่นแล้วนำมาบวกกับโทษในคดีนี้ ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 25(5) ด้วย ผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้นจะกำหนดโทษที่รอโดยให้จำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไม่ได้ (ข้อสอบเนติ สมัยที่ 70)
69

อำนาจผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้น

- ผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามมาตรา 25 (3) (4) หรือ (5) มีเพียงอำนาจตาม (1) และ (2) เท่านั้น หากฝ่าฝืน คำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- ผู้พิพากษาอาวุโสไม่มีข้อจำกัดเรื่องอำนาจตามมาตรา 25 จึงเป็นผู้พิพากษาคนเดียวในศาลชั้นต้นที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีตาม (1) ถึง (5) ได้

องค์คณะผู้พิพากษา

- องค์คณะในศาลชั้นต้น
- องค์คณะในศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือ องค์คณะในศาลฎีกา

71

องค์คณะผู้พิพากษา

องค์คณะในศาลชั้นต้น

- ➔ ถ้าเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะในศาลชั้นต้น ตามมาตรา 25 ให้บังคับตามมาตรา 25
- ➔ ถ้าเป็นการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวง ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ใต้สวน และมีคำสั่งซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจ ตามมาตรา 17, 24, 25

72

องค์คณะผู้พิพากษา

องค์คณะในศาลชั้นต้น

- ถ้าเป็นการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมอื่น ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นๆ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 ที่ต้องประกอบด้วยผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างอย่างน้อยฝ่ายละ 1 คน จึงจะครบองค์คณะ (ฎ.7473-7530/2543, ฎ.399/2544)

73

องค์คณะผู้พิพากษา

- องค์คณะผู้พิพากษาที่จะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คน
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7651/2552 โจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดว่ากระทำความผิดกรรมเดียวฐานหมิ่นประมาทโจทก์ร่วมโดยการโฆษณา ตาม ป.อ. มาตรา 326 และ 328 ซึ่ง มาตรา 328 มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท ศาลชั้นต้นต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ การที่ศาล ยกฟ้อง โดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี จึงไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25(5), 26

74

องค์คณะผู้พิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5255/2559 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อ. มาตรา 326 และ 328 ซึ่งมาตรา 328 มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 200,000 บาท ศาลชั้นต้นต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ตามมาตรา 26 การที่ศาลจังหวัดพิจารณาคดีแล้วพิพากษาลงโทษจำเลยตามป.อ. มาตรา 326, 328, 91 โดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี จึงไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25(5), 26

75

องค์คณะผู้พิพากษา

- ในกรณีที่ผู้พิพากษาหลายคนเป็นองค์คณะในคดีอาญา มีความเห็นแย้งกัน ให้ผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมาก ยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า (ป.วิ.อ. ม. 184) ไม่อาจนำเรื่องเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ตามมาตรา 29 มาใช้บังคับได้ (ฎ. 6988/2549)

76

องค์คณะผู้พิพากษา

-ในกรณีที่ผู้พิพากษาหลายคนเป็นองค์คณะในคดีแพ่ง มีความเห็นแย้งกันจนหาเสียงข้างมากมิได้ ต้องดำเนินการ ตามมาตรา 31(3) ประกอบมาตรา 28, 29

-คำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ไม่ครบองค์คณะตาม มาตรา 26 ถือเป็นคำพิพากษาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลสูง ต้องยกย่อนำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิพากษาใหม่

77

องค์คณะผู้พิพากษา

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3977/2553 การวินิจฉัยชี้ขาดข้อ พิพาทแห่งคดีตามคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ (ป.วิ.พ. ม. 290 ตรงกับมาตรา 326 (ใหม่)) ศาลชั้นต้นซึ่งเป็นศาลจังหวัด ต้องมีองค์คณะอย่างน้อย 2 คนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจ พิพากษาคดีได้ตามมาตรา 26 การที่ผู้พิพากษาคนเดียวใน ศาลชั้นต้นเป็นองค์คณะพิจารณาและมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด ข้อพิพาทโดยไม่มีอำนาจกระทำเช่นนั้นได้ตามมาตรา 24(2) และมาตรา 25 จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ ถูกต้องก่อน

78

องค์คณะผู้พิพากษา

องค์คณะในศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือศาลฎีกา (มาตรา 27)

- ต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน
- ถ้าผู้พิพากษาได้ลงนามไว้ในต้นร่างคำพิพากษาแล้ว ต่อมาปรากฏว่าได้เกษียณอายุราชการ 1 คน และย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น 1 คน ก่อนที่จะลงลายมือชื่อในคำพิพากษา ตามบันทึกของประธานศาลฎีกาต่อท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาแสดงเหตุที่ผู้พิพากษามีได้ลงลายมือชื่อโดยอ้างถึงการลงลายมือชื่อในต้นร่าง ย่อมแสดงแจ้งชัดว่าองค์คณะดังกล่าวมีความเห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษานั้นแล้ว จึงถือเป็นองค์คณะตามกฎหมาย และเป็นคำพิพากษาที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ฎ.2892/2540) 79

องค์คณะผู้พิพากษา

องค์คณะในศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค หรือศาลฎีกา (มาตรา 27)

-กรณีผู้พิพากษาองค์คณะเพียงแต่ย้ายไปรับราชการที่ศาลอื่นก่อนลงชื่อในคำพิพากษา ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 28, 29 แต่เป็นกรณีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 141 ที่ให้ผู้พิพากษาอื่นที่พิพากษาหรือทำคำสั่งคดีนั้นหรืออธิบดีผู้พิพากษา จดแจ้งเหตุที่ผู้พิพากษาคคนนั้นมีได้ลงลายมือชื่อและมีความเห็นพ้องด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้วก๊อ๊ดไว้ในสำนวนความ (ฎ.5873/2557 ฎ.10829/2558 ฎ.6341/2559)

องค์คณะผู้พิพากษา

- ในกรณีที่มีการประชุมใหญ่ของศาลนั้น หรือในแผนกคดีของศาลดังกล่าว ผู้พิพากษาที่เข้าประชุมใหญ่หรือประชุมแผนกคดีและได้ตรวจสำนวนคดีนั้นแล้ว มีอำนาจพิพากษาหรือทำคำสั่งคดีนั้นได้
- เฉพาะในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาที่เข้าประชุมดังกล่าวมีอำนาจทำความเห็นแย้งได้ด้วย
- ผู้พิพากษาศาลฎีกาไม่มีอำนาจทำความเห็นแย้ง

81

การย้ายสำนวนคดี

ผู้มีอำนาจย้ายสำนวนคดี

- ประธานศาลฎีกา
- ประธานศาลอุทธรณ์
- ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
- ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีในแต่ละศาล

82

การจ่ายสำนวนคดี

การจ่ายสำนวนคดีต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด โดยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม

- คท. 442/2551 การจ่ายสำนวนคดีต้องจ่ายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรมตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่จำเป็นต้องจ่ายสำนวนคดีขอให้ปล่อยชั่วคราวให้ผู้พิพากษาองค์คณะเดิมเป็นผู้สั่ง

83

การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี และ การขอคืนสำนวนคดี

- การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี
- การขอคืนสำนวนคดี

84

การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี

ผู้มีอำนาจเรียกคืน
หรือโอนสำนวนคดี ได้แก่

- ประธานศาลฎีกา
- ประธานศาลอุทธรณ์
- ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- อธิบดีผู้พิพากษาศาล
ชั้นต้น
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

อธิบดีผู้พิพากษาศาลไม่มี
อำนาจเรียกคืน หรือโอน
สำนวนคดี เช่นเดียวกับ
อำนาจการจ่ายสำนวนคดี

ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดี
ในศาล มีอำนาจจ่ายสำนวน
คดีแต่ไม่มีอำนาจเรียกคืนหรือ
โอนสำนวนคดี

85

การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี

ต้องเป็นกรณีที่จะ
กระทบกระเทือน
ต่อความยุติธรรม
ในการพิจารณา
หรือพิพากษาคดี
ของศาลนั้น

บุคคลกลุ่มนี้ต้องไม่เป็น
องค์คณะในสำนวนคดี
ดังกล่าว

+

ต้องมีบุคคลดังต่อไปนี้เสนอ
ความเห็นให้กระทำได้ (วรรคแรก)

- รองประธานศาลฎีกา
- รองประธานศาลอุทธรณ์
- รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ผู้พิพากษาในศาลจังหวัดหรือศาล
แขวงที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลนั้น

86

การเรียกคืนหรือโอนอำนาจคดี

ถ้าบุคคลตามวรรคแรก
ไม่อาจปฏิบัติราชการได้
หรือเข้าเป็นองค์คณะ
ในสำนวนคดี
ที่เรียกคืนหรือโอนนั้น

ให้รองฯ หรือ
ผู้พิพากษา
ที่มีอาวุโสถัดลงมา
ตามลำดับในศาลนั้น
เป็นผู้มีอำนาจในการ
เสนอความเห็นแทน

87

การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี

ในกรณีที่มีรองฯ 1 คน
หรือมีหลายคนแต่ไม่
อาจปฏิบัติราชการได้
หรือเข้าเป็นองค์คณะ
ในสำนวนคดีที่เรียกคืน
หรือโอนทั้งหมด

ให้ผู้พิพากษาที่มี
อาวุโสสูงสุดของ
ศาลนั้นเป็น
ผู้มีอำนาจในการ
เสนอความเห็น

88

การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี

ผู้พิพากษาอาวุโส

ผู้พิพากษาประจำศาล

ไม่มีอำนาจในการ
เสนอความเห็น

89

การขอคืนสำนวนคดี

ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน
หรือองค์คณะผู้พิพากษา
มีคดีค้างการพิจารณาอยู่
เป็นจำนวนมาก ทำให้การ
พิจารณาพิพากษาคดีของ
ศาลนั้นล่าช้า

ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน
หรือองค์คณะผู้พิพากษา
นั้น ได้ขอคืนสำนวนคดีที่
ตนรับผิดชอบอยู่
(โดยสมัครใจ)

90

การขอคืนสำนวนคดี

- ประธานศาลฎีกา
- ประธานศาลอุทธรณ์
- ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
- อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

มีอำนาจรับคืนสำนวน

โอนให้ผู้พิพากษาหรือ
องค์คณะอื่นในศาลนั้น
รับผิดชอบแทน

91